

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

MOĞOLİSTAN ÜLKE SUNUMU

T.C. ULAN BATOR BÜYÜKELÇİLİĞİ

TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

20 Nisan 2021

KISACA MOĞOLİSTAN

Moğolistan, Orta ve Doğu Asya'da denize çıkışı olmayan, zengin doğal kaynaklara sahip bir ülkedir. Sadece iki ülke ile kara sınırı bulunan Moğolistan'ın kuzey sınırında Rusya Federasyonu, güney, doğu ve batı sınırında ise Çin Halk Cumhuriyeti yer almaktadır. Moğolistan, yaklaşık 1,6 milyon km²'lik yüzölçümü ile dünyanın 19 uncu büyük, 3,4 milyon nüfusu ile de en seyrek nüfusa (2,1 kişi/Km²) sahip ülkesidir. Nüfusun yarıya yakını başkent Ulanbator'da yaşamaktadır.

<u>Başkent</u>	<u>Nüfus</u>	<u>Milli Gelir</u>	<u>Büyüme Oranı</u>	<u>Kişi başı gelir</u>
Ulanbator	3,4 Milyon	13,14 Milyar ABD doları	%-5,3	4.167 ABD doları

2020 Yılı Verileri

KISACA MOĞOLİSTAN

Genel

- Resmi Adı: Moğolistan (Монгол улс)
- Ulusal Gün: 11 Temmuz
- Siyasi Yarı: Parlamenter demokrasi
- Mevcut Anayasa: 13 Şubat 1992
- Cumhurbaşkanı: Battulga Khaltmaa
- Başbakan: Oyun-Erdene Luvsannamsrai

Coğrafya

- Alan: 1.564.116 km²
- Komşu Devletler: Kuzeyde – Rusya Federasyonu; Batı-Güney ve Doğuda – Çin Halk Cumhuriyeti
- Saat Dilimi: Batı Moğolistan GMT +7; Orta ve Doğu Moğolistan GMT +8
- Ortalama Yükselti: 1.500 m
- Aşırı Karasal İklim

Ekonomi

- Gelir Düzeyi: Düşük-Orta
- Para Birimi: Moğol Tugrik'i (MNT)
- Faiz Oranı: %6 (Kasım 2020)
- DYY Stoku: 24,2 Milyar ABD Doları (1990-2020)
- En fazla yabancı yatırım çekilen alanlar: Madencilik ve petrol arama, Ticaret ve catering hizmetleri, Bankacılık
- Turist sayısı: 577 bin kişi (2019)
- Aşgari Ücret: 420 bin MNT

Pratik Bilgiler

- 35 Yaş altı nüfus oranı: %63
- Okuryazar Oranı: %98,7
- Diller: Moğolca(%95); Kazakça(%5)
- Dinleri: Budizm; İslam; Şamanizm; Hristiyanlık
- Telefon kodu: 976
- Trafik: Sağ taraf
- İnternet: .mn
- Vize Muafiyeti: 30 gün
- MNT/USD Değer Kaybı: %4,2 (2020)

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER - MOĞOLİSTAN

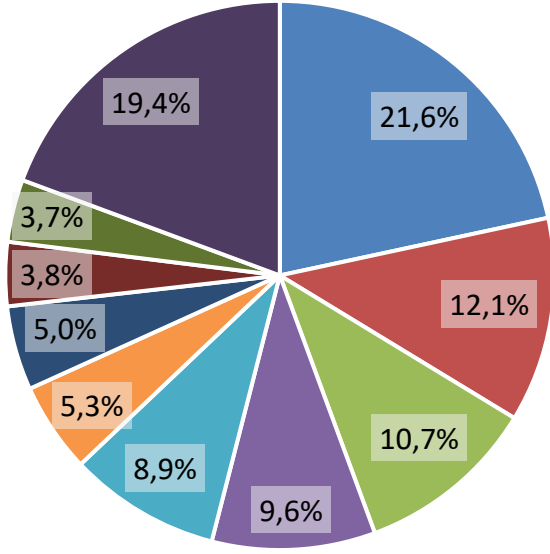
	2018	2019	2020
GSYİH (Cari Fiyatlar -Milyar \$)	13,1	13,9	13,1
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	7,2	5,2	-5,3
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar- \$)	4.050	4.317	4.167
Enflasyon (Ort., %)	6,8	7,3	3,7
İşgücü (bin kişi)	1.358,7	1.273,9	1.216,6*
İşsizlik Oranı (%)	7,8	10	7,5
Cari İşlemler Dengesi (milyon \$)	-2.206,8	-2.161,7	-433,0
Cari İşlemler Dengesi (GSYİH'nin Yüzdesi)	-16,8	-15,4	-4,4
Genel devlet brüt borcu (GSYİH'nin Yüzdesi)	74,3	68,4	76,6

* 2020 yılı 4. çeyrek verisi

Kaynak: Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi (NSO)

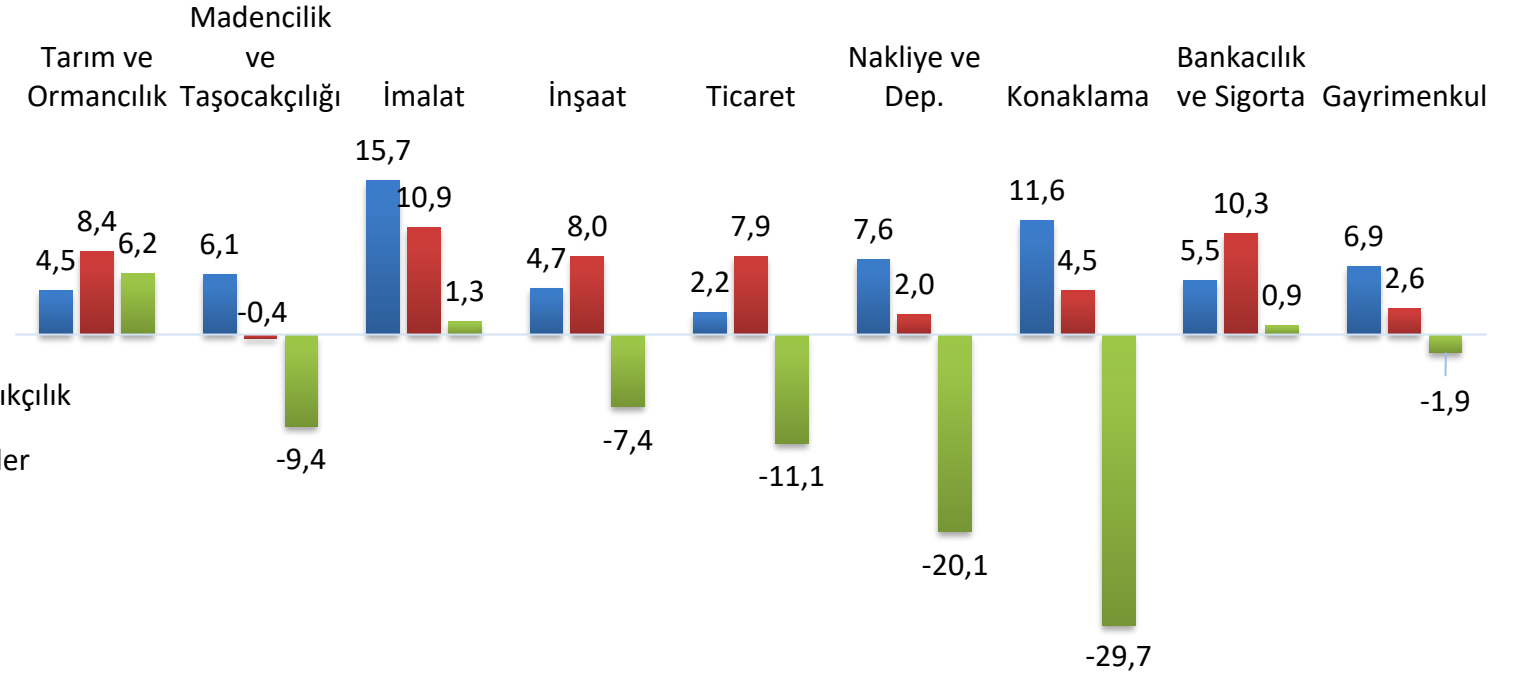
MİLLİ GELİR ALT AÇILIMI, 2020

- Madencilik ve taşocakçılığı
- İmalat
- Toptan ve perakende ticaret
- Finans ve sigorta faaliyetleri
- İnşaat
- Tarım, ormanlık ve balıkçılık
- Ürünlerden alınan vergiler
- Gayrimenkul faaliyetleri
- Nakliye ve depolama
- Diğerleri

Sektörel Bazda Moğolistan'ın GSYİH Büyümesi

■ 2018 ■ 2019 ■ 2020

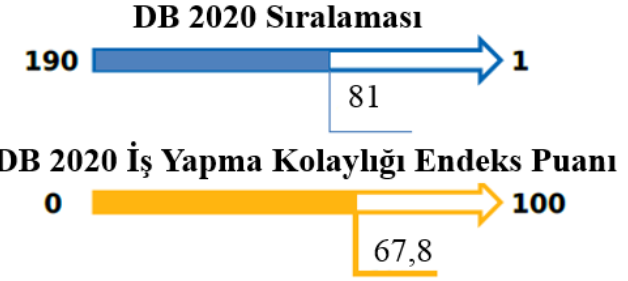

MOĞOLİSTAN VE BÖLGE ÜLKELERİNDE İŞ YAPMA KOLAYLIĞI

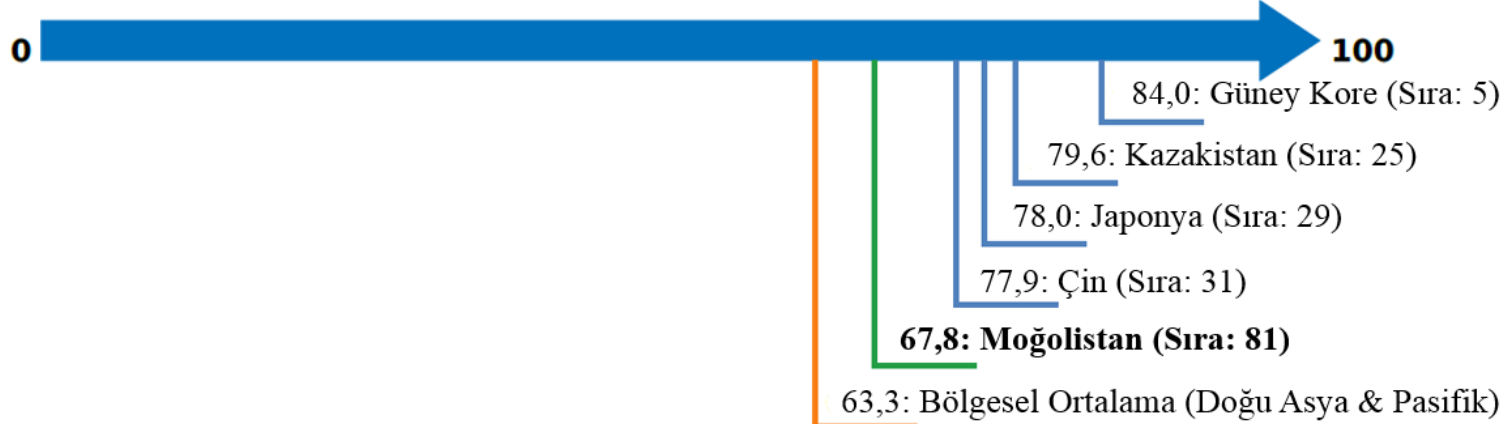
Moğolistan'da İş Yapma Kolaylığı

Bölge	Doğu Asya & Pasifik
Gelir Kategorisi	Düşük - Orta Gelir
Nüfus	3,3 milyon
Başkent	Ulanbator

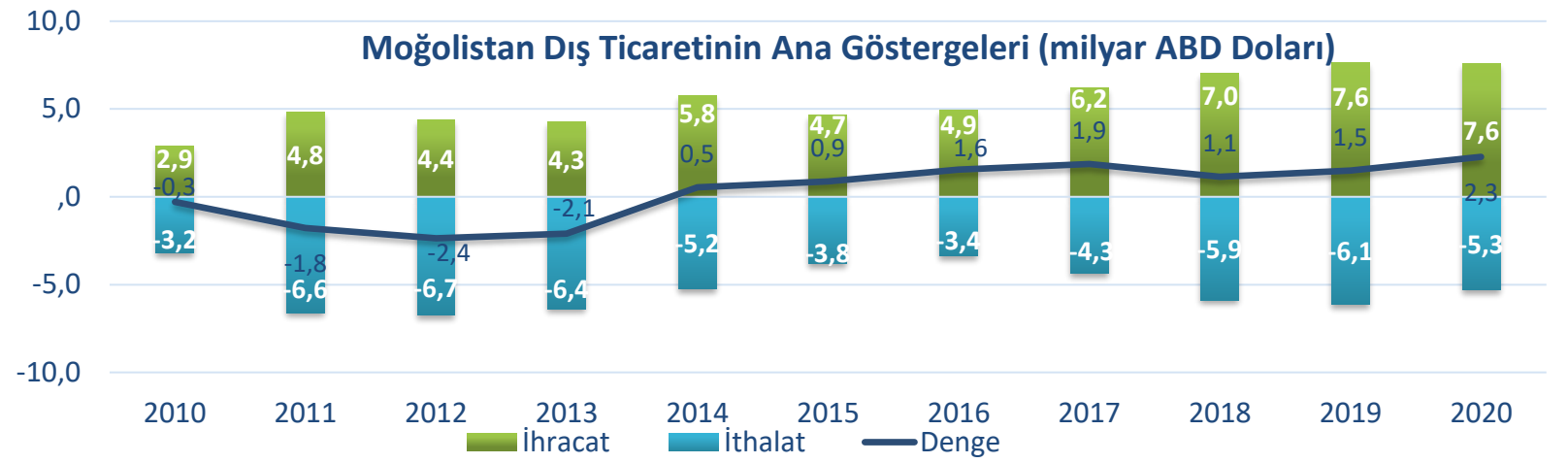

DB 2020 İş Yapma Kolaylığı Endeks Puanı

DIŞ TİCARET ALT AÇILIMI - DÜNYA

Dış Ticaret Verileri - Ürün Grubu (Milyon ABD Doları)	2018	2019	2020	2020 Pay	2020/2019 Değişim
İhracat	7.011,8	7.619,8	7.576,3	100%	-0,6%
Mineral ürünler	6.070,3	6.377,5	5.255,8	69,4%	-17,6%
Kömür	2.802,5	3.078,8	2.126,6	28,1%	-30,9%
Bakır konsantreleri	2.012,2	1.795,9	1.778,0	23,5%	-1,0%
Ana metaller ve mamulleri	91,8	77,9	66,6	0,9%	-14,5%
Ham ve işlenmiş post, post ve kürkten eşya	17	14,1	7,4	0,1%	-47,5%
Tekstil ve tekstil ürünleri	409,8	434,7	279,5	3,7%	-35,7%
Doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherler	145,5	419,1	1789,9	23,6%	327,1%
Altın, işlenmemiş veya yarı mamul formlar	144,5	418,4	1.787,7	23,6%	327,3%
İthalat	5.874,8	6.127,4	5.293,9	100%	-13,6%
Gıda Ürünleri	436,7	444,3	434,4	8,2%	-2,2%
Mineral ürünler	1.325,8	1.372,3	1.007,2	19,0%	-26,6%
Benzin	308,7	327,4	244,7	4,6%	-25,3%
Dizel	576,7	669,4	432,4	8,2%	-35,4%
Ana metaller ve mamulleri	540,3	541,9	535,7	10,1%	-1,1%
Nakliye araçları ve yedek parçaları	896,8	1.163,7	849,8	16,1%	-27,0%
Kimya ve kimya sanayi ürünleri	372,2	365,9	370,8	7,0%	1,3%
Plastikler, kauçuk ve bunlardan eşya	226,8	260,3	223,1	4,2%	-14,3%
Makine, ekipman, elektrikli ev aletleri	1.285,7	1.240,7	1.060,6	20,0%	-14,5%

Ne Alıyor? Ne Satıyor?

DIŞ TİCARET ALT AÇILIMI - DÜNYA

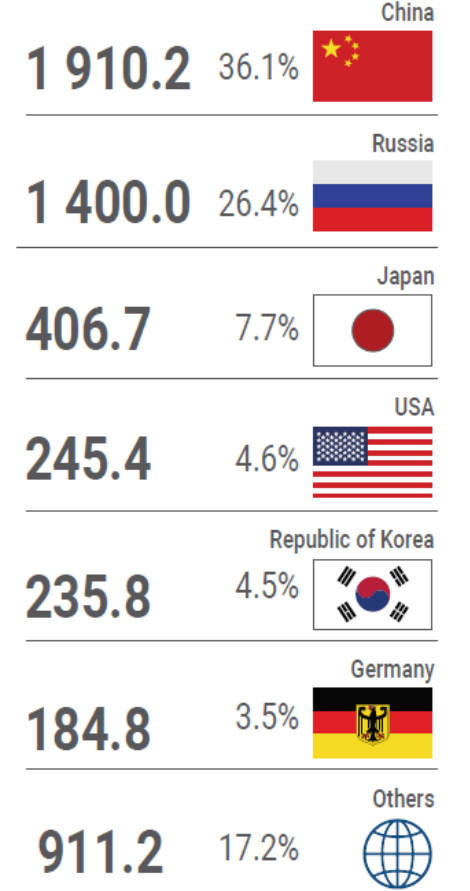
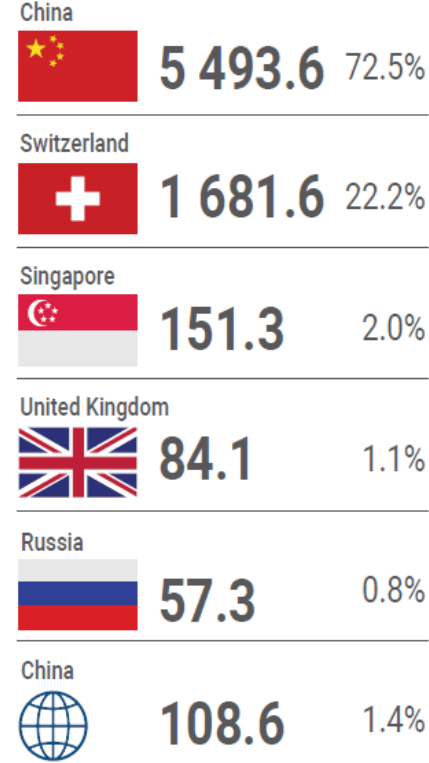
2020 - Milyon ABD Doları

İhracat

İthalat

Milyar ABD Doları	İHRACAT			İTHALAT		
Ülkeler	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Toplam	6,2	7,0	7,6	4,3	5,9	6,1
Çin	5,3	6,5	6,8	1,4	2,0	2,1
Birleşik Krallık	0,7	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
Singapur	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0
İsviçre	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Rusya	0,1	0,1	0,1	1,2	1,7	1,7
İtalya	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1
Avustralya	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Güney Kore	0,0	0,0	0,0	0,2	0,3	0,3
ABD	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,3
Diğerleri	0,1	0,1	0,1	1,1	1,5	1,6

Hangi Ülkeler İle Ticaret Yapıyor?

DIŞ TİCARET ALT AÇILIMI - TÜRKİYE

Genel Görünüm

	Ülkenin Toplam İhracatı (Milyon \$)	Türkiye'nin Ülkeden İthalatı (Milyon \$)	TR Pay (%)	Ülkenin Toplam İthalatı (Milyon \$)	Türkiye'nin Ülkeye İhracatı (Milyon \$)	TR Pay (%)	Türkiye-Ülke Arası Toplam Dış Ticaret Hacmi (Milyon \$)
2017	6.200,6	2,8	0,04	4.337,3	29,1	0,67	31,9
2018	7.011,8	4,5	0,06	5.875,0	39,2	0,67	43,6
2019	7.619,8	2,4	0,03	6.127,4	40,7	0,66	43,1
2020	7.576,3	2,5	0,03	5.293,9	37,3	0,71	39,8
2020 1. Ç	1.035,8	1,4	0,13	1.161,6	9,2	0,80	10,6
2021 1. Ç	2.000,4	0,4	0,02	1.523,7	9,9	0,65	10,3

Kaynak: Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi (NSO)

DIŞ TİCARET ALT AÇILIMI - TÜRKİYE

Ne alıyoruz? Ne satıyoruz?

Türkiye'nin Ülkeye İhracatında İlk 10 Ürün

GTIP 6 Kodu	GTIP 6 Adı (Türkçe)	2019	2020	2020/2019 % Değ.
7322.19	DEMİR/ÇELİKTE RADYATÖR, AKSAM VE PARÇALARI	4.592.540	4.250.654	-7,4
8516.60	DİĞER ELEKTRİKLİ FIRINLAR, OCAKLAR, IZGARALAR VB.	5.506.708	4.136.155	-24,9
1704.90	KAKAO İÇERMEYEN DİĞER ŞEKER MAMULLERİ	2.325.522	1.699.601	-26,9
7113.19	DİĞER KIYMETLİ METAL-KAPLAMALARINDAN MÜCEVHERCİ EŞYASI	5.626.288	1.347.417	-76,1
9619.00	HİJYENİK HAVLULAR VE TAMPONLAR, BEBEK BEZLERİ VE BENZERİ HİJYENİK EŞYA	348.117	1.084.483	211,5
3004.90	TEDAVİDE/KORUNMADA KULLANILMAK ÜZERE HAZIRLANAN DİĞER İLAÇLAR	775.053	991.107	27,9
3402.20	YÜZEY AKTİF DİĞER ORGANİK MÜSTAHZARLAR (PERAKENDE)	202.813	772.508	280,9
1905.90	DİĞER EKMEKÇİ MAMULLERİ	690.576	699.636	1,3
1905.31	TATLI BİSKÜVİLER	1.108.014	663.022	-40,2
1806.90	DİĞER ÇİKOLATA, KAKAO İÇEREN GIDA MÜSTAHZARLARI	639.815	528.893	-17,3

Türkiye'nin Ülkeden İthalatında İlk 10 Ürün

GTIP 6 Kodu	GTIP 6 Adı (Türkçe)	2019	2020	2020/2019 % Değ.
7106.91	GÜMÜŞ (HAM)		756.000	
2613.10	MOLİBDEN CEVHERLERİ VE KONSANTRELERİ; KAVRULMUŞ		626.497	
4106.21	KEÇİ VE OĞLAKLARIN DABAKLANMIŞ YAŞ DERİLERİ	294.979	472.010	60,0
0504.00	HAYVAN BAĞIRSAK, MESANE VE MİDESİ (TAZE/SOĞUTULMUŞ/DONDURULMUŞ VS.)		122.040	
6110.12	KAZAKLAR, SÜVETERLER, HIRKALAR, YELEKLER VB. EŞYA; KAŞMİR KEÇİSİNİN KILLARINDAN (ÖRME VEYA KROŞE)	29.292	41.941	43,2
4105.10	KOYUN VE KUZULARIN YAŞ DERİLERİ	22.000	25.400	15,5
6102.10	KADIN/KIZ ÇOCUK İÇİN MANTO, KABAN, KOLSUZ CEKET, PELERİN, ANORAK, VB. EŞYA; YÜN/İNCE HAYVAN KILLARIN	18.680	18.070	-3,3
4104.11	SİĞİR (BUFFALO DAHİL) VE AT CİNSİ HAYVANLARIN DABAKLANMIŞ, YAŞ, SIRÇALI, PARÇALANMAMIŞ, YARMA POST D	38.627	11.485	-70,3
9014.20	HAVA, UZAY YOLCULUKLARINA MAHSUS ALET, CİHAZLAR		5.849	
6214.90	ŞAL; DOKUNABİLİR DİĞER MADDELERDEN		4.030	

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), ABD Doları

MOĞOLİSTAN PAZARI VE POTANSİYEL YATIRIM ALANLARI

Moğolistan'ın sanayisi ve tarım sektörü gelişmemiş olup üretim çok kısıtlıdır. Bu nedenle, ülkedeki tüketimin ekseriyeti ithalat ile karşılanmaktadır.

Moğolistan için en önemli sektör, ülkenin kalkınmasının lokomotifi olan **madencilik sektörüdür**. Moğolistan'daki maden sahaları, dünya rezervlerinin %16,8'ini oluşturmaktadır.

2020 yıl sonu itibariyle madencilik sektörü, Moğolistan GSYİH'nın %22'sini, ulusal bütçe gelirin %25,7'sini, brüt endüstri üretiminin %71'ini, ihracat kazançlarının %94'ünü ve DYY'nin %73,3'ünü oluşturmaktadır.

Yenilenebilir Enerji: Ülkenin çoğu bölgesinde güneşli gün sayısı, 270 ila 300 gün arasındadır ve ortalama güneş ışığı süresi 2.250-3.300 saattir. Yıllık ortalama güneş enerjisi miktarı 1.400 kWh / m²'dir ve güneş yoğunluğu günde 4,3-4,7 kWh / m²'dir. Rüzgâr enerjisi için ise toplam ülke alanının %10'unun çok elverişli olduğu belirtilmektedir.

Moğolistan aynı zamanda bir **hayvancılık** ülkesidir. 2020 yıl sonunda hayvan stoku 67,1 milyon baş olmuştur. 2020 yıl sonu itibariyle hayvan sayısı (pay): At: 4,1 milyon(%6,1), Sığır: 4,7 milyon(%7,1), Deve: 472,9 bin(%0,7), Koyun: 30,0 milyon(%45,5) ve Keçi: 27,7 milyon(%41,3).

Moğolistan'daki hayvancılık endüstrisi, tarımsal üretimin yaklaşık yüzde 90'ını ve istihdamın %25'ini oluşturmaktadır. Ancak, hayvancılık sektörü son zamanlarda sıcak, kuru yazlar, aşırı otlatma, arazi bozulması ve çölleşme gibi zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır.

Ülkede sağlık hizmetlerinin yeterli seviyede olmaması nedeniyle **sağlık turizmi** açısından başka ülkelerde tedavi gören orta üst gelir grubundaki 15 binden fazla Moğol vatandaşının ülkemize kolaylıkla çekilebilmesi mümkün görülmektedir.

İnşaat sektörü düşünüldüğünde, Moğolistan'ın konut açığı oldukça yüksektir. Başkent Ulanbator'un nüfusunun yarıya yakını çadır semtlerde yaşamaktadır. Buna karşılık lüks ve metrekaresi büyük konutlar hala müşterisini beklemektedir.

43 ülke ile

“Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması”

MOĞOLİSTAN’IN TARAF OLDUĞU ANLAŞMALAR

Diğer

- Avrupa Birliği (AB)’nin GSP+ listesinde; >7200 ürün grubunda GVO muafiyeti –2007’den itibaren
- Türkiye’nin İthalat Rejimi kapsamında GSP ülkeleri içerisinde EAGÜ (en az gelişmiş ülkeler) grubunda

Müzakeresi Devam Eden Serbest Ticaret Anlaşmaları

- Güney Kore
- Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU- Rusya, Belarus, Kazakistan, Kırgızistan Ermenistan)

Serbest Ticaret Anlaşmaları

- Japonya ile Ekonomik Ortaklık Anlaşması (EPA) –
Yürürlük Tarihi: 2016
- Asya-Pasifik Ticaret Anlaşması (APTA- Çin, Güney Kore, Hindistan, Laos, Sri Lanka, Bangladeş) –
Yürürlük Tarihi: 2021

26 ülke ile

“Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması”

Üyesi Olunan Çok Taraflı Anlaşmalar

- “Çok Taraflı Yatırım Garanti Ajansı’nı Kuran Seul Sözleşmesi”
- “Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Hakkında Washington Sözleşmesi”

MOĞOLİSTAN HAKKINDA YARARLI OLABİLECEK DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Pazar araştırması ve sözleşmeler

Yabancı dil

Hitap şekli

Kartvizit

Taşımacılıkta Kullanılan Güzergahlar

Deniz yolu + Demir yolu: Çin, Tiençin limanı veya Rusya, Novorossisk limanı

Kara Yolu: Gürcistan + Rusya + Altanbulag veya Tsagaannuur Sınır Kapıları

Hava Yolu: THY veya Güney Kore üzerinden

Serbest Ticaret Bölgeleri

Zamyn Uud SEB

Altanbulag STB

Tsagaannuur STB

Para Kullanımı

Moğol Tugriki – MNT

Serbest Kur Rejimi

Ücretler

Asgari Ücret: 420 bin MNT (~150 \$)

Vasıfsız İşçi: 300-500 \$

Tecrübeli Teknisyen: 500-1.000 \$

Mühendis: 1.500-3.000 \$

Vergiler

Kurumsal gelir vergisi: %10 <3 milyar MNT; %25 ≥ 3 milyar MNT

Kişisel gelir vergisi %10

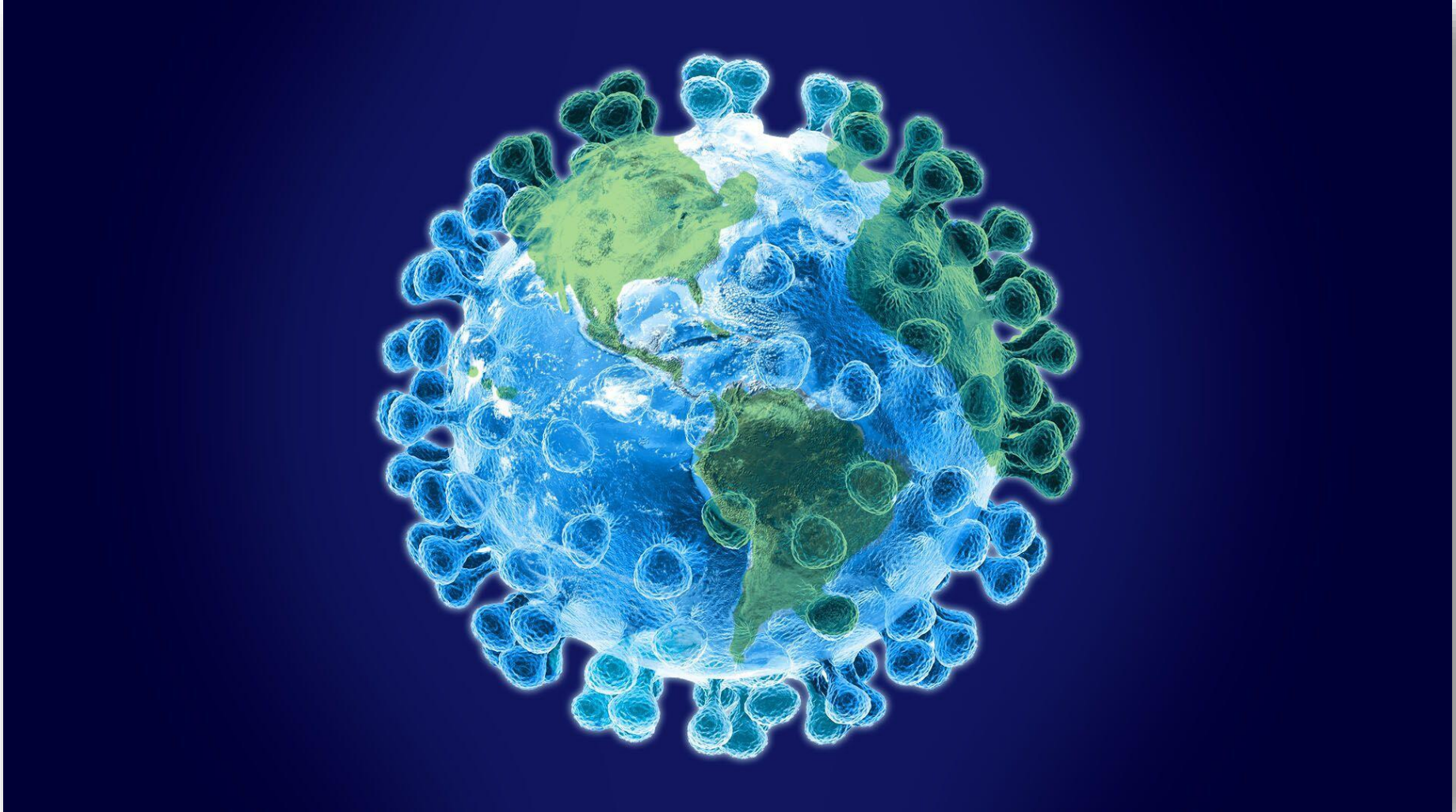
KDV %10

Gümrük vergisi %5

SSK vergisi: İşveren: %13,5; Çalışan: %12,5

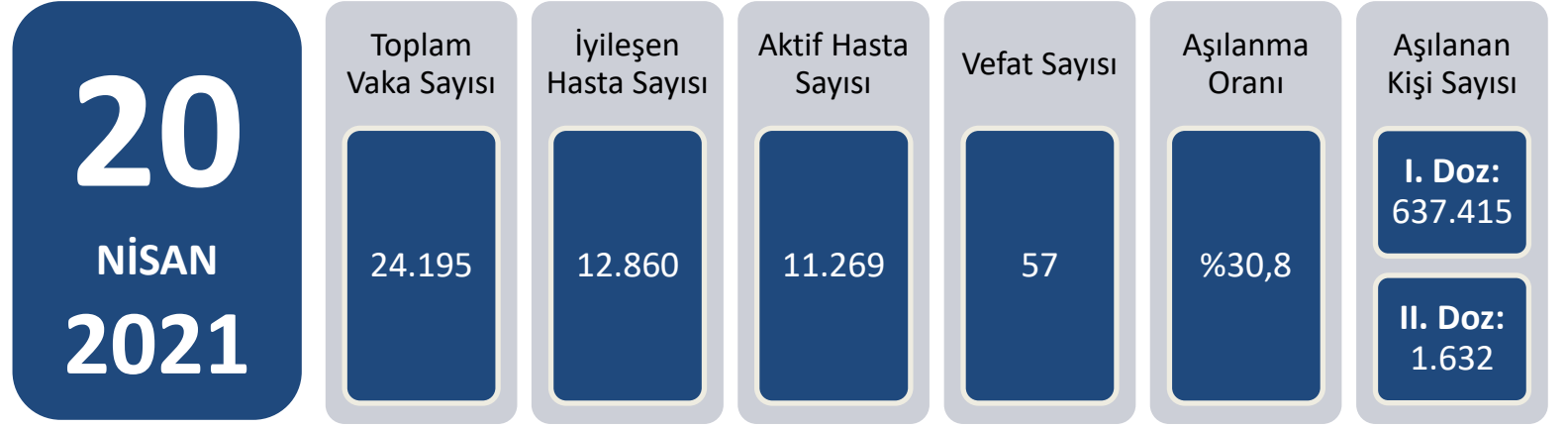
KOVID-19 SALGINI

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

KOVID-19 SALGINI MOĞOLİSTAN MEVCUT DURUM

27 Ocak 2020 tarihinden itibaren okullar, mesleki eğitim ve öğretim kurumları, kütüphaneler, sinemalar, kültürel ve eğlence mekanları, her türlü spor yarışması, internet, oyun merkezleri ve diğer halka açık yerler ile toplu organizasyonlar askıya alınmıştır.

İlk koronavirüs vakası: **10 Mart 2020**

Ülkede ilk toplumsal bulaşma: **10 Kasım 2020**

Başkent **Ulanbator'da 10-25 Nisan 2021** tarihleri arasında **Topyekûn Hazırlık Durumu**

Tüm sınır kapıları 30 Nisan 2021'ye kadar yolcu giriş-çıkışlarına kapalı

Yurt içinde kara yolu, demir yolu ve hava yolu seyahatleri **SINIRLI** olup kargo uçuşları, demir yolu mal taşımacılığı **NORMAL**, uluslararası tır geçişleri ise **KONTROLLÜ**

İlk aşılama: **23 Şubat 2021** (2021 yılı Temmuz ayına kadar +18 yaş üzeri 2,1 milyon kişinin aşılması planlanmaktadır.)

FAYDALI LİNKLER

T.C. Ticaret Bakanlığı Moğolistan Ülke Sayfası

• <https://www.ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/dogu-asya/mogolistan/genel-bilgiler>

Moğolistan Ulusal Kalkınma Ajansı

• <http://nda.gov.mn/> <http://en.investmongolia.gov.mn/>

Moğolistan Yatırım Rehberi

• <https://www.theiguides.org/mongolia>

Moğolistan Kamu İhale Sistemi

• <https://tender.gov.mn/>

Moğolistan Ulusal Ticaret ve Sanayi Odası

• <https://www.mongolchamber.mn/mn/>

Moğolistan Merkez Bankası

• <https://www.mongolbank.mn/eng/>

Moğol Gümrüğü

• <http://www.customs.gov.mn/en/>

Moğolistan Ulusal İstatistik Ofisi

• <http://1212.mn/>

Moğolistan Turizm Birliği

• <http://www.travelmongolia.org/>

Moğolistan Devlet Kayıtlar Genel Müdürlüğü, Tüzel Kişilik Kayıt Sistemi

• <http://opendata.burtgel.gov.mn/les>

T.C. Ticaret Bakanlığı Müşavire Danışın Uygulaması

• <https://musaviredanisin.ticaret.gov.tr/>

T.C. Ticaret Bakanlığı Ülkelerden Ticari Haberler

• <https://www.ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/mogolistan>

Ticaret Müşavirliklerimizden-Dış Temsilcilikler Bloğu

• <https://dtybs.ticaret.gov.tr/blog/?ulke=73>

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER

SERKAN ULUYOL

ULAN BATOR TİCARET MÜŞAVİRİ

ulanbator@ticaret.gov.tr